

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

2 marca 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Karol Weitz (przewodniczący)

SSN Marta Romańska

SSN Roman Trzaskowski (sprawozdawca)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 2 marca 2026 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 27 czerwca 2022 r., I ACa 994/21,
w sprawie z powództwa J.L.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o zapłatę,

**uchyła zaskarżony wyrok w części uwzględniającej apelację
powoda (punkt I) i rozstrzygającą o kosztach postępowania
apelacyjnego (punkt III) i w tym zakresie przekazuje sprawę
Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania i
rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Marta Romańska Karol Weitz Roman Trzaskowski

(K.L.)

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 27 czerwca 2022 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie, po rozpoznaniu sprawy w następstwie apelacji powoda J.L., w punkcie pierwszym (I) zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 19 października 2021 r. – oddalający w całości powództwo, w którym powód domagał się zasądzenia od pozwanego Bank S.A. w W. kwoty 336.518,58 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia powództwa do dnia zapłaty z tytułu nadpłaty powstałej na skutek stosowania w umowach kredytowych zawartych przez strony w 2007 r. i 2008 r. klauzul niedozwolonych oraz kwoty 16.803,55 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia powództwa do dnia zapłaty z tytułu pobranych składek na ubezpieczenie niskiego wkładu własnego (pkt 1) i rozstrzygający o kosztach postępowania (pkt 2) – częściowo w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 353.322,13 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 5 października 2021 r. do dnia zapłaty, oraz co do kosztów, w punkcie drugim (II) oddalił apelację w pozostałym zakresie, a w punkcie trzecim (III) orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego.

Ustalone w sprawie i istotne na obecnym etapie postępowania okoliczności - z uwzględnieniem utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego kredytów indeksowanych do waluty obcej (denominowanych w takiej walucie) oraz treści zarzutów kasacyjnych – przedstawiały się następująco:

W związku z zamiarem nabycia lokalu mieszkalnego powód ubiegał się o kredyt w Banku1 S.A. (poprzednik prawny pozwanego; dalej – „Bank”), a doradca polecił mu kredyt waloryzowany do franka szwajcarskiego i przedstawił symulację raty kredytu.

W dniu 22 sierpnia 2007 r. między powodem a Bankiem doszło do zawarcia umowy o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych [...] waloryzowany kursem CHF („Umowa 1”) w kwocie 417.400 zł, na 30 lat, na finansowanie przedpłat na poczet budowy i nabycia od inwestora zastępczego odrębnej własności lokalu mieszkalnego

położonego w W. wraz z udziałem w prawie własności garażu wielostanowiskowego oraz refinansowanie kosztów prac wykończeniowych w przedmiotowym lokalu.

W umowie tej wskazano m.in., że:

- wypłata kredytu nastąpi przez przełanie kwot w złotych na rachunek inwestora zastępczego (390.400 zł) oraz kredytobiorcy (27.000 zł) (§ 5 ust. 1 Umowy 1);

- raty kapitałowo-odsetkowe będą spłacane w złotych po uprzednim ich przeliczeniu wg kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej Banku obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50 (§ 10 ust. 4 Umowy 1);

- kredytobiorca oświadczył, że został dokładnie zapoznany z warunkami udzielania kredytu złotowego waloryzowanego kursem waluty obcej, w tym w zakresie zasad dotyczących spłaty kredytu i w pełni je akceptuje, oraz że jest świadomy, iż z kredytem waloryzowanym związane jest ryzyko kursowe, a jego konsekwencje wynikające z niekorzystnych wahań kursu złotego wobec walut obcych mogą mieć wpływ na wzrost kosztów obsługi kredytu (§ 29 ust. 2 Umowy 1).

W dniu 30 kwietnia 2008 r. między powodem a Bankiem¹ doszło do zawarcia drugiej umowy o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych [...] waloryzowany kursem CHF („Umowa 2”) w kwocie 1.000.000 zł, na 30 lat, na zakup nieruchomości zabudowanej domem mieszkalnym, położonej we W., refinansowanie wkładu własnego, pokrycie kosztów opłat okołokredytowych oraz prac remontowych przedmiotowej nieruchomości.

W umowie tej wskazano m.in., że:

- wypłata kredytu nastąpi przez przełanie kwot w złotych na rachunek zbywcy (830.000 zł) oraz kredytobiorcy na refinansowanie wkładu własnego, pokrycie kosztów opłat okołokredytowych i kosztów związanych z remontem nieruchomości (§ 5 ust. 1 Umowy 2);

- raty kapitałowo-odsetkowe będą spłacane w złotych polskich po uprzednim ich przeliczeniu wg kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej Banku obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50 (§ 10 ust. 4 Umowy 2);

- kredytobiorca oświadczył, że został dokładnie zapoznany z warunkami udzielania kredytu złotowego waloryzowanego kursem waluty obcej, w tym w zakresie zasad dotyczących spłaty kredytu i w pełni je akceptuje, oraz że jest świadomy, iż z kredytem waloryzowanym związane jest ryzyko kursowe, a jego konsekwencje wynikające z niekorzystnych wahań kursu złotego wobec walut obcych mogą mieć wpływ na wzrost kosztów obsługi kredytu (§ 29 ust. 2 Umowy 2).

Umowa 2 negocjowana była w zakresie marży oraz opłaty przygotowawczej.

W dniach 4 czerwca 2010 r. i 22 lipca 2010 r. strony zawarły aneksy przewidujące spłatę kredytów bezpośrednio w CHF. § 10 ust. 4 Umów zyskały brzmienie: raty odsetkowe oraz kapitałowo-odsetkowe spłacane są w walucie waloryzacji kredytu tj. CHF.

Pracownicy Banku mieli obowiązek informować osoby wnioskujące o kredyt waloryzowany o ryzyku walutowym, tabeli kursowej, spreadzie walutowym.

Reklamacją z dnia 7 września 2018 r. powód, zastępowany przez profesjonalnego pełnomocnika, wezwał Bank S.A. do usunięcia klauzul abuzywnych § 1 ust. 3, § 1 ust. 3A, § 10 ust. 4 zawartych w obu Umowach, jednakże Bank rozpatrzył reklamacje negatywnie.

W uzasadnieniu pozwu powód zamieścił argumenty oparte na nieważności Umowy, jednakże przedstawiane rozliczenia zakładały utrzymanie umowy jako kredytu typowo złotowego z oprocentowaniem według stopy referencyjnej Llbor. Dopiero w toku rozprawy w dniu 21 września 2021 r. powód potwierdził swą świadomość skutków nieważności, chciał zastosowania tej sankcji, wyrażając gotowość rozliczenia z Bankiem (stanowisko to potwierdzono w załączniku do tej rozprawy).

W zakresie istotnym na obecnym etapie postępowania Sąd Apelacyjny przyjął, korygując ocenę Sądu pierwszej instancji, że:

- schemat przeliczeń założony w Umowach obejmował postanowienia indeksacyjne, wprowadzające zasadę przeliczania zobowiązań, oraz postanowienia kursowe, określające sposób tego przeliczenia; postanowienia indeksacyjne powiązane są z ryzykiem kursu wymiany, określają główny przedmiot Umów

i stanowią kluczowy element kredytów waloryzowanych, a postanowienia kursowe współokreślają świadczenia główne;

- zastosowanie przez Bank wzorca wskazywało na brak indywidualnego uzgodnienia postanowień przeliczeniowych Umów; system podwójnego przeliczania i warunki jego przeprowadzenia wpisane był w mechanizm waloryzacji i nie był elementem realnych uzgodnień;

- postanowienia przeliczeniowe nie były sformułowane w sposób przejrzysty; Umowy przewidywały przeliczenia dokonywane wyłącznie przez pozwanego i według niesprecyzowanych kryteriów; nie opisano też potencjalnych zagrożeń związanych z systemem przeliczeń, istotnych dla dokonania całościowej oceny opłacalności transakcji (formalne odebranie od powoda oświadczeń w tej mierze nie może być wystarczające, a wiedza o zależności rat kredytu od waluty obcej nie świadczy o świadomości poziomu ryzyka kursowego oraz prawdopodobieństwie jego ziszczenia się; treść §§ 29 Umów i § 23 ust. 3 regulaminu sugeruje natomiast, że ryzyko miało dotyczyć tylko wysokości odsetek lub wysokości rat, a nie salda kredytu w walucie spłaty; w materiale sprawy nie ma podstaw do przyjęcia, że powodowi przedstawiono symulacje zmian, które byłyby adekwatne do konkretnych warunków kredytowania i obrazowały niekorzystny dla kredytobiorcy scenariusz zdarzeń);

- do rejestru klauzul niedozwolonych wpisano analogiczną klauzulę (wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 27 grudnia 2010 r., sygn. akt XVII Amc 1531/09), co jest istotne w kontekście rozszerzonej prawomocności wyroku wydanego w trybie kontroli abstrakcyjnej; ponadto odwołanie do kursów walut z tabeli obowiązującej w banku oznacza naruszenie równorzędności stron umowy przez nierównomierne rozłożenie uprawnień i obowiązków między partnerami stosunku obligacyjnego;

- co do klauzul ryzyka walutowego: nie można wykluczyć dopuszczalności przy umowach kredytowych przeniesienia części ryzyka związanego ze zmianami gospodarczymi na konsumenta, należy jednak rozważyć fachową wiedzę przedsiębiorcy, jego siłę negocjacyjną, stosowane wobec konsumenta zachęty, założony rozkład ryzyka; Bank stworzył wrażenie bezpieczeństwa produktu, oferując kredyt powiązany z walutą obcą jako produkt tani, szeroko stosowany, bez

wyjaśnienia, jakie czynniki wpływały na stabilizację kursu CHF w dacie zawierania Umów i mogły spowodować wzrost tego kursu w wieloletnim okresie związania stron, oraz bez wyliczeń i analiz, jak wzrost kursu CHF może przełożyć się na wysokość zadłużenia i wysokość miesięcznych rat; tymczasem o ile ryzyko Banku starano się minimalizować - trudno też realnie rozważać spadek kursu CHF tak radykalny, by wypłacone środki nie zostały praktycznie zwrócone - o tyle powód został narażony na ryzyko nieograniczone, z niebezpieczeństwem powstania znacznie wyższych kosztów kredytu, niż te których oczekiwał na etapie zawierania umowy;

- nie wchodziło w rachubę zastąpienie niedozwolonych postanowień innymi, gdyż jest to dopuszczalne tylko wyjątkowo w przypadkach, w których usunięcie nieuczciwego postanowienia umownego, wbrew woli konsumenta, zobowiązywałoby sąd do unieważnienia umowy jako całości, narażając go tym samym na szczególnie szkodliwe skutki; *in casu* zaś postawa powoda wskazywała na rozważenie konsekwencji upadku Umów, a jego dotychczasowe oświadczenia nie dowodziły, by sanował niedozwolone klauzule;

- bez spornych klauzul Umowy nie mogły obowiązywać, gdyż wyłączenie waloryzacji oznaczałoby nie tylko przemieszania instytucji z różnych typów kredytów (kredyt typowo złotowy z oprocentowaniem Libor dla CHF), z naruszeniem ich natury, ale przede wszystkim istotne przekształcenie Umów i zaniknięcie założonego w niej ryzyka kursowego; gdyby nawet ograniczyć rozważania do samej tylko klauzuli kursowej, to eliminacja klauzul doprowadziłaby do zerwania powiązania pomiędzy kwotą środków faktycznie wypłaconych w PLN a sumą rat kredytowych w CHF;

- uznanie Umów kredytu za nieważne powoduje, że strony powinny sobie zwrócić kwoty otrzymane w związku ze spłatą rat kredytu wraz z odsetkami i opłatami towarzyszącymi (art. 410 § 1 w związku z art. 405 k.c.).

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego wniósł pozwany, zaskarżając go w części, tj. co do pkt I (pierwszego) oraz pkt III (trzeciego). Zarzucił naruszenie prawa materialnego, tj. art. 385¹ § 1 w związku z art. 385² k.c., art. 385¹ § 1 k.c., art. 385¹ § 1 i 3 k.c., art. 385¹ § 1 k.c. w związku z art. 4 ust. 2 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. Urz. WE L 95 z dnia 21 kwietnia 1993 r., s. 29 ze

zm.; polskie wydanie specjalne Dz. Urz.UE: rozdział 15, t. 2, s. 288 z późniejszymi sprostowaniami; dalej: „dyrektywa 93/13”), art. 385¹ § 2 k.c. w związku z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13, z art. 65 § 2 i z art. 358 § 2 k.c., art. 410 w związku z art. 405 i art. 406 k.c., jak również naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 479⁴³ k.p.c. w związku z art. 9 ustawy o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz niektórych innych ustaw z dnia 5 sierpnia 2015 r. (Dz.U. poz. 1634), z art. 232 k.p.c. oraz z art. 6 k.c. Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stwierdzając niedozwolony charakter spornych postanowień Umowy oraz jej nieważność (trwałą bezskuteczność), Sąd Apelacyjny napiętnował nie tylko pozostawienie Bankowi dowolności w zakresie określania kursu CHF (klauzule kursowe), ale w istocie także obciążenie powoda nieograniczonym ryzykiem walutowym (klauzula indeksacyjna, klauzula ryzyka walutowego). W konsekwencji również zarzuty skarżącego zostały sformułowane dwutorowo i zmierzają najpierw do poważenia tezy o abuzywności klauzuli ryzyka walutowego i związanym z nią upadku Umowy. Pozwala to pozwanemu twierdzić, że sama abuzywność klauzul kursowych nie prowadziłyby do takiego skutku, zwłaszcza w art. 358 § 2 k.c., a także zasad ogólnych i art. 65 k.c., na podstawie których zobowiązanie kredytobiorcy mogło być spełnione w walucie krajowej przy zastosowaniu kursu średniego NBP.

Kwestionując niedozwolony charakter obciążenia powoda nieograniczonym ryzykiem walutowym, skarżący starał się wykazać, że - wbrew stanowisku Sądu Apelacyjnego - dochował wymaganego standardu informacyjnego (tj. standardu obowiązującego w dacie zawarcia Umowy) i że postanowienie odnoszące się do waloryzacji kredytu było indywidualnie negocjowane, gdyż zostało wprowadzone do Umów na wniosek samego konsumenta, po dokonaniu przez niego samodzielnie wyboru waluty waloryzacji kredytu.

Jednakże argumentacja ta pomija utrwalone i przekonujące orzecznictwo Sądu Najwyższego, z którego wynika, jakie przesłanki muszą być spełnione, aby można było przyjąć, że konsument został należycie poinformowany o ryzyku

walutowym związanym z zaciągnięciem kredytu indeksowanego do waluty obcej, co wskazywałoby na jednoznaczność postanowienia wprowadzającego to ryzyko i wykluczało jego kontrolę pod kątem abuzywności, zważywszy, iż chodzi o postanowienie określające świadczenie główne (por. art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c.). W szczególności Sąd zastrzegał m.in., że ogólne pouczenie konsumenta, iż wahania kursów waluty obcej, do której kredyt jest denominowany/indeksowany, wpłyną na wysokość salda kredytu oraz wysokość raty kapitałowo-odsetkowej wyrażonej w walucie krajowej, jest niewystarczające dla stwierdzenia, że bank udzielił kredytobiorcy konsumentowi wystarczającej informacji (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2019 r., II CSK 483/18, niepubl., z dnia 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22, z dnia 13 maja 2022 r., II CSKP 293/22, niepubl., z dnia 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22, z dnia 24 czerwca 2022 r., II CSKP 10/22, niepubl., z dnia 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22, niepubl., z dnia 20 lutego 2023 r., II CSKP 809/22, niepubl., z dnia 28 lutego 2023 r., II CSKP 763/22, niepubl. i z dnia 25 października 2023 r., II CKSP 820/23). Kryteria te zostały uszczegółowione w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22, gdzie wskazano, że kluczowe znaczenie ma uświadomienie konsumentowi, iż silna deprecjacja waluty krajowej może pociągać za sobą konsekwencje trudne do udźwignięcia przez konsumenta. Zdaniem Sądu prawidłowa informacja powinna uwzględniać kilka istotnych elementów. Przede wszystkim uświadamiać konsumentowi - wyraźnie i z należytą powagą - że ryzyko silnej deprecjacji jest trudne do oszacowania w perspektywie długookresowej (*in casu* Umowa była zawarta na 30 lat) i nie powinno być lekceważone (pozostaje realne). Wymaganiu temu nie czyni zadość np. podawanie „uspokajających” informacji o historycznych wahanach waluty indeksacji w okresie nieproporcjonalnym do przewidywanego czasu trwania umowy kredytu, które może wręcz usypiać czujność kredytobiorcy, wywołując wrażenie o jedynie hipotetycznym charakterze zagrożeń. Istotne jest również zwrócenie uwagi na powagę tego zagrożenia w aspekcie możliwego rozmiaru deprecjacji waluty krajowej, a w szczególności podkreślenie, że może być ona gwałtowna i drastyczna (przekraczać nawet kilkadziesiąt procent), z uwzględnieniem sytuacji majątkowej konkretnego konsumenta, decydującej o tym, jaki stopień deprecjacji waluty indeksacji przekraczać będzie granice jego zdolność do spłacania kredytu.

Wymagana w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, a przemilczana w skardze kasacyjnej - informacja co do tego, że konsekwencje silnej deprecjacji mogą być trudne do udźwignięcia dla konsumenta, nie powinna ograniczać się do ogólnego stwierdzenia o jej wpływie na wysokość zadłużenia czy nawet rat, ale obrazować ów wpływ konkretnymi wyliczeniami. Konsument powinien być też uświadomiony, że deprecjacja taka może powodować utratę zdolności do spłaty kredytu, z czym wiąże się poważne ryzyko utraty nieruchomości – stanowiącej częstokroć miejsce zamieszkania konsumenta - obciążonej hipoteką zabezpieczającą spłatę kredytu. Jeżeli Umowa przewiduje mechanizmy ograniczające czy łagodzące ryzyko kursowe, konsument powinien być też odrębnie poinformowany o zasadzie ich działania (np. czy może żądać przewalutowania kredytu) i krokach, które powinien podjąć w celu skorzystania z nich (por. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2024 r., II CSKP 874/22, niepubl.). W tym kontekście Sąd Najwyższy podkreślał też, że nawet przestrzeganie przez bank obowiązującego w dacie zawarcia umowy standardu wynikającego z rekomendacji S Komisji Nadzoru Bankowego dotyczącej dobrych praktyk w zakresie ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie wydanej w 2006 r., nie wyklucza oceny, iż bank nie udzielił konsumentowi należytej informacji, a ocena ta może przesądzać nietransparentność klauzuli ryzyka walutowego (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22 i z dnia 20 lutego 2023 r., II CSKP 809/22 i z dnia 25 października 2023 r., II CKSP 820/23, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 września 2022 r., I CSK 2071/22, niepubl. i tam przywoływane orzeczenia). Natomiast w wyroku z dnia 20 lutego 2023 r., II CSKP 809/22, sięgając również do orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, Sąd Najwyższy stwierdził, że ryzyko kursowe towarzyszące umowom pożyczki (kredytu) zawierany na bardzo długi czas jest na tyle poważne, że jeżeli ma nim być w całości obciążony pożyczkobiorca (kredytobiorca), to niezbędne jest przedstawienie mu nie tylko danych z okresu, kiedy nie miały miejsca zdarzenia powodujące istotne wahania kursu waluty, lecz także przedstawienie zagrożeń będących wynikiem zdarzeń nadzwyczajnych mogących spowodować 100 - 200% wzrost kursu. W świetle poczynionych w sprawie i wiążących w postępowaniu kasacyjnym (por. art. 398¹³ § 2 k.p.c.) ustaleń nie można uznać, że przesłanki te zostały *in casu* spełnione. Wynika

z nich w szczególności, że powód nie został należycie poinformowany, w jaki sposób silne osłabienie złotego wpłynie na wysokość salda zadłużenia.

Żadnych zastrzeżeń nie nasuwa też stanowisko Sądu odwoławczego co do tego, że sporne postanowienia Umowy nie były indywidualnie negocjowane. Wbrew wywodom skarżącego Sąd trafnie uznał, że okoliczność, iż powód, mając do wyboru zwykły kredyt złotowy i kredyt indeksowany do waluty obcej (CHF), wybrał kredyt indeksowany, nie jest jednoznaczna z indywidualnymi negocjacjami konkretnych postanowień. Zgodnie bowiem z utrwalonym i trafnym orzecznictwem Sądu Najwyższego dokonanie przez konsumenta wyboru między różnego rodzaju umowami oferowanymi przez bank (w tym wybór kredytu indeksowanego do waluty obcej - CHF, a nie kredytu złotowego) nie stanowi formy indywidualnego uzgodnienia postanowień umowy w rozumieniu art. 385¹ § 1 i 3 k.c., nie świadczy bowiem o rzeczywistym wpływie konsumenta na treść postanowień umowy, którą wiąże się z bankiem (por. wyrok Sądu Najwyższego z 27 kwietnia 2023 r., II CSKP 1027/22, niepubl., postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 września 2023 r., I CSK 6388/22, niepubl., z dnia 5 października 2023 r., I CSK 420/23, niepubl. i z dnia 9 sierpnia 2024 r., I CSK 1807/23 i I CSK 1849/23, niepubl.). Istotne jest to, czy konsument wywarł rzeczywisty wpływ na treść konkretnego postanowienia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22, niepubl.), czego pozwany *in casu* nie wykazał.

Sąd Najwyższy wielokrotnie i przekonująco wyjaśniał też, że bez klauzuli ryzyka walutowego umowa kredytu indeksowanego do waluty obcej nie może być utrzymana, w tym jako zwykły kredyt złotowy (oprocentowany w sposób charakterystyczny dla kredytów w walucie obcej albo kredytów złotówkowych), gdyż byłoby to równoznaczne z tak daleko idącym jej przekształceniem, iż należałoby ją uznać za umowę o odmiennej istocie i charakterze niż zamierzone przez strony, choćby nadal chodziło tu tylko o inny podtyp czy wariant umowy kredytu (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD 2021, z. B, poz. 20, z dnia 13 kwietnia 2022 r., II CSKP 15/22, niepubl., z dnia 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22 i II CSKP 382/22, niepubl., z dnia 13 maja 2022 r., II CSKP 293/22, niepubl., z dnia 20 maja 2022 r., II CSKP 796/22, niepubl., z dnia 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22, niepubl., z dnia 26 stycznia 2023 r., II CSKP 722/22,

niepubl., z dnia 31 stycznia 2023 r., II CSKP 941/22, niepubl., z dnia 20 lutego 2023 r., II CSKP 809/22, niepubl., z dnia 10 marca 2023 r., II CSKP 1017/22, niepubl., z dnia 27 kwietnia 2023 r., II CSKP 1016/22, niepubl., z dnia 25 maja 2023 r., II CSKP 1311/22, niepubl., z dnia 6 czerwca 2023 r., II CSKP 1159/22, niepubl., z dnia 25 lipca 2023 r., II CSKP 1487/22, niepubl., z dnia 28 lipca 2023 r., II CSKP 611/22, niepubl., z dnia 8 listopada 2023 r., II CSKP 1530/22, niepubl., z dnia 21 listopada 2023 r., II CSKP 1675/22 i II CSKP 701/23, niepubl., z dnia 29 listopada 2023 r., II CSKP 1460/22, niepubl. i II CSKP 1753/22, z dnia 19 stycznia 2024 r., II CSKP 874/22, niepubl., z dnia 24 stycznia 2024 r., II CSKP 1496/22, niepubl., z dnia 6 września 2024 r., II CSKP 1644/22, niepubl. oraz z dnia 3 grudnia 2024 r., II CKSP 1803/22).

Zaaprobowanie stanowiska Sądu Apelacyjnego co do abuzywności klauzuli ryzyka walutowego obciążającej powoda nieograniczonym ryzykiem i niemożliwości utrzymania Umowy bez tej klauzuli sprawia, że bezprzedmiotowe – pozbawione wpływu na rozstrzygnięcie sprawy - stało się rozważanie zarzutów skarżącego, zmierzających w szczególności do zakwestionowania tezy o abuzywności klauzul przeliczeniowych odsyłających do kursów ustalanych przez Bank, ewentualnie możliwości ich zastąpienia odwołaniem do kursu średniego NBP. Nawet bowiem przyznanie pozwanemu racji co do tych kwestii w żaden sposób nie rozwiązywałoby problemu niedopuszczalnego obciążenia powodów nieograniczonym ryzykiem walutowym (nie wyłączało tego ryzyka).

Odrębnej uwagi wymagał natomiast zarzut naruszenia art. 410 w związku z art. 405 i art. 406 k.c., którego Bank dopatrzył się w przyjęciu, że wobec uznania Umów za nieważne możliwe jest zasądzenie na rzecz powoda kwoty 353.322,13 zł, w tym kwoty 336.518,58 zł tytułem zwrotu nienależnego świadczenia, uiszczanego w okresie od dnia zawarcia każdej z Umów kredytu do listopada 2018 r. (zgodnie z okresem sporu wskazanym w pozwie), tj. także za okres, w którym powód dokonywał spłaty rat kredytu bezpośrednio w walucie obcej CHF, podczas gdy nie jest możliwe żądanie zwrotu nienależnego świadczenia w postaci równowartości sumy pieniężnej w innej walucie aniżeli faktycznie spełniono świadczenie.

W tej kwestii należy wskazać, że mimo ustalenia, iż w 2010 r. strony zawarły aneksy do Umów, przewidujące spłatę kredytów bezpośrednio w CHF (zmiana § 10 ust. 4 Umów), i mimo nieustalenia, jakie kwoty powód spłacił z tytułu Umów, Sąd Apelacyjny zasądził żadaną kwotę w złotych. Stanowisko takie nie zostało szerzej uzasadnione – Sąd poprzestał na stwierdzeniu, że „wielkości wpłat nie były kwestionowane, opierały się przede wszystkim na dokumentach wystawionych przez samego pozwanego” – co sprawia, iż nie poddaje się ono kontroli kasacyjnej i nie pozwala odeprzeć przedmiotowego zarzutu kasacyjnego. W szczególności nie jest jasne, czy, na jakiej podstawie i po jakim kursie Sąd (a wcześniej powód) dokonał przeliczenia ewentualnych kwot spłaconych w CHF na złotówki, i jak taki zabieg ma się do art. 319¹, art. 783 § 1 i art. 798¹ k.p.c. tudzież art. 358 § 3 k.c.

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

Marta Romańska

Karol Weitz

Roman Trzaskowski

(K.L.)

[SOP]